

ნიკოლოზ გულაბერის ძის თხზულების ჟანრობრივი რაობისათვის

ნიკოლოზ გულაბერის ძის თხზულება - „საკითხავი სუეტისა ცხოველისა, კუართისა საუფლოდსა და კათოლიკე ეკლესიისა“ - ჟანრობრივი თვალსაზრისით უაღრესად საყურადღებოა, რადგან იგი ერთდროულად ამჟღავნებს საღვთისმეტყველო ლიტერატურის რამდენიმე დარგის სპეციფიკურ ნიშან-თვისებებს, კერძოდ: ჰაგიოგრაფიული, ჰომილეტიკური, ისტორიული, ფილოსოფიური, ჰიმნოგრაფიული ჟანრებისა. თხზულების ჟანრობრივი რაობის შესახებ სპეციალური მსჯელობა არ ყოფილა, მაგრამ გამოთქმულია არაპირდაპირი მოსაზრება, რომლის მიხედვით, იგი პოლიჟანრულია. ეს საკითხი საგანგებო დაკვირვების საგანი არ ყოფილა, რის გამოც საკითხი „საკითხავის“ ჟანრობრივი რაობის შესახებ უთუოდ მოითხოვს დაკვირვებას. თავის მხრივ, ჟანრის განსაზღვრისათვის აუცილებელია თხზულების კომპოზიციის განხილვა.

კორნელი კეკელიძემ ნიკოლოზ გულაბერის ძის თხზულების კომპოზიციის შესახებ თავისი მოსაზრებები ჩამოაყალიბა „ძველი ქართული ლიტერატურის ისტორიის“ პირველ ტომში მოთავსებულ სტატიაში, რომელიც ჟანრობრივი რაობის სრულყოფილად განსაზღვრას მიზნად არ ისახავდა. მან „საკითხავი“ შეადარა ლეონტი მროველის თხზულებას ქართველთა მოქცევის შესახებ და საგანგებო ყურადღება მიაქცია სასწაულებრივ ეპიზოდებს; აღნიშნა, რომ ნიკოლოზის მიზანი ყოფილა აღწერა ამ თხზულებაში ის სასწაულები, რომლებიც სვეტიცხოვლის მიერ სრულდებოდა ქართველების მოქცევისას და შემდეგშია. რადგან წმ. ნინოს ცხოვრების ამსახველ თხზულებაში ცენტრალური ადგილი სვეტიცხოვლის ამბავს უჭირავს, ავტორი ვერ ასცდებოდა წმ. ნინოს ცხოვრების აღწერას, ოღონდ წმინდანის ცხოვრება სრულად არ აუსახავს და მხოლოდ საქართველოში მოღვაწეობა აღუწერია (კეკელიძე, 1960: 318-319). კ. კეკელიძის მსჯელობის მიხედვით, თხზულება ჰაგიოგრაფიული ჟანრისაა, მაგრამ იგი ფილოსოფიურ მსჯელობებსაც შეიცავს და საისტორიო ჟანრის თხზულებათა კვალსაც მიჰყვება. მეცნიერი არ აკონკრეტებს, რომ თხზულება პოლიჟანრულია, მაგრამ მისი მსჯელობა ამ მოსაზრების გამოთქმის საფუძველს უთუოდ იძლევა.

მნიშვნელოვანია ივანე ჯავახიშვილის ნაშრომი „ნიკოლოზ კათალიკოზი“, რომელიც ავტორს გამიზნული ჰქონია „ძველი ქართული საისტორიო მწერლობის“ მეორე გამოცემაში შესატანად, მაგრამ, ფაქტობრივად, მისი გარდაცვალების შემდეგ გამოქვეყნდა 1956 წელს სტატიების კრებულში: „ქართული ენისა და მწერლობის ისტორიის საკითხები“. ნიკოლოზ გულაბერის ძის თხზულების - „საკითხავი სუეტისა ცხოველისა, კუართისა საუფლოდსა და კათოლიკე ეკლესიისა“ - კომპოზიციის შესახებ ივანე ჯავახიშვილმა განაცხადა, რომ იგი ორნაწილიანია: პირველში ისტორიული ცნობებია საუფლო კვართისა და ქართველთა გაქრისტიანების შესახებ წმ. ნინოს მიერ, ხოლო მეორეში - ასახულია უფლის კვართის, სვეტიცხოვლისა და წმ. ნინოს ძველი და ახალი სასწაულთმოქმედებები; ბოლოს დაერთვის შესხმა, რომელიც გამოყოფილია როგორც „გიხაროდენი“. ამ უკანასკნელის შესახებ მეცნიერმა

აღნიშნა, რომ შესაძლოა დომენტი კათალიკოსის დაწერილი იყოს და არა ნიკოლოზისა, რის საფუძველსაც მისივე ანდერძ-მინაწერი ქმნის. იგი წერს: „ჩვენ კათალიკოზიდან პატრიარქმან დომენტი განვახლებთ ცხოვრებად ესე სუეტის ცხოველისად“ (გულაბერის ძე, 2007: 63). ესაა თხზულების დაუჯდომლის სტილით შექმნილი ნაწილი, რომელიც საგალობლის ფორმასა და შინაარსს უახლოვდება. უნდა აღინიშნოს, რომ ძნელი გასამიჯნია ნიკოლოზ გულაბერისძისეული დედნის ტექსტი და დომენტი კათალიკოსის ნარედაქციევი ტექსტი.

ივანე ჯავახიშვილმა ნიკოლოზ გულაბერისძის თხზულება „საკითხავი სუეტისა ცხოველისა, კუართისა საუფლოდსა და კათოლიკე ეკლესიისა“ ფილოსოფიურ-საღვთისმეტყველო მოძღვრების ამსახველ ნაწარმოებად მიიჩნია და გამოთქვა მნიშვნელოვანი შეხედულებანი თხზულების მიზანდასახულობის, ისტორიის ფილოსოფიისა და ესთეტიკური შეხედულებების შესახებ, რაც ბიზანტიურ მწერლობასთან შედარების საფუძველზე განიხილა და წარმოაჩინა მათ შორის არსებული მსგავსება და განსხვავება. მან ყურადღება გაამახვილა ნიკოლოზ კათალიკოსის თვალსაზრისზე იმის თაობაზე, რომ ქართველებს არ ჰქონიათ ფილოსოფიური აზროვნებისა და ენამჭევრობის, სამეცნიერო გამოძიების ჩვევა. ამიტომ ივანე ჯავახიშვილის აზრით, ნიკოლოზ გულაბერისძის თხზულება სიახლეა, რადგან თვით ნიკოლოზმა თავისი ზემოხსენებული ნაშრომი სწორედ „ველოვნების ნასიბრძნად“ მიიჩნია და წარუდგინა მკითხველს. მეცნიერმა აღნიშნა კიდევ, რომ კათალიკოსი ფილოსოფიურ მსჯელობას, ნასიბრძნს ამჯობინებს, ვიდრე სხვადასხვა ისტორიულ საკითხზე საუბარს; ისიც აღნიშნა, რომ მისი თხზულება დალაგებული, „შემდგომითი შემდგომადი მოთხრობა“ არაა. ივანე ჯავახიშვილის ნაშრომში ყურადღება გამახვილებულია „საკითხავში“ დასმულ ქართველთათვის მნიშვნელოვან პრობლემებზე. მან ფილოსოფიური საფუძველები დაძებნა ნიკოლოზ გულაბერისძის თხზულებაში დამოწმებული ისეთი ტერმინებისათვის, როგორცაა „მგონებლობითი აღწერა“, „ძიება“, „გამოძიება“, „სამიებელი“, რომლებიც წმინდა ნინოს საქართველოში მოღვაწეობის რაობისა და მნიშვნელობის განსაზღვრისათვის სჭირდება. მისივე მსჯელობის საფუძველზე ჩანს, რომ ეს ჰაგიოგრაფიული თხზულება მიჩნეულია ისტორიული და ფილოსოფიური საკითხებით გამსჭვალულ ნაწარმოებად, რაც, ასევე, გვაგვარაუდებინებს თხზულების პოლიჟანროლობას (ჯავახიშვილი, 1977: 396-409).

ნიკოლოზ გულაბერის ძეს თხზულების კომპოზიციური და ჟანრობრივი თვალსაზრისით ჰყავდა წინამორბედი იოვანე საბანის ძის სახით. ამ მხრივ ქართულ ლიტერატურაში ყურადღებას იქცევს იოვანე საბანისძის თხზულება „წამებად წმიდისა ჰაბო ტფილელისა“, რომლის პოლიჟანროლობის თაობაზე მოსაზრება გამოთქვა კ. კეკელიძემ, ხოლო არსებითი დასაბუთება მოცემულია ლ. გრიგოლაშვილის სამეცნიერო ნაშრომში, რომელშიც, ჰაგიოგრაფიული ჟანრის მახასიათებელთა გარდა, გამოვლენილია თხზულებაში დადასტურებული რამდენიმე ჟანრის საწყისები: ეპისტოლური, ჰომილეტიკური, ეგზეგეტიკური, ენკომიური (გრიგოლაშვილი, 2018: 81-96). უნდა აღინიშნოს გ. კუჭუხიძის მონოგრაფიული ნაშრომი, სადოქტორო დისერტაცია, რომელშიც იოვანე საბანის ძის თხზულება განხილულია ფაქტობრივად ყველა საღვთისმეტყველო დარგთან მიმართებით. ეს დარგებია: ბიბლიოლოგია, დოგმატიკა, ასკეტიკა, მისტიკა, ეგზეგეტიკა, პოლემიკა, ჰომილეტიკა, ჰიმნოგრაფია, ლიტურგიკა (კუჭუხიძე, 2006). ქართულ ლიტერატურაში მეორე პოლიჟანროული თხზულება, რომელშიც წარმმართველი ჰაგიოგრაფიული თხრობაა, მაგრამ მასთან ერთად ისტორიული, ფილოსოფიური, ჰომილეტიკური და ჰიმნოგრაფიული ნაკადი შეინიშნება, ნიკოლოზ გულაბერისძის თხზულებაა - „საკითხავი სუეტისა ცხოველისა, კუართისა საუფლოდსა და კათოლიკე ეკლესიისა“.

ნიკოლოზ გულაბერის ძის თხზულებაში დიდი ადგილი უჭირავს ქართლში უფლის კვართის დამკვიდრების ამბავს, ქართველი ერის გამორჩეულობის ასახვასა და მის თვისებათა განსჯას, ამ ფონზე საქართველოში ქრისტიანობის წმ. ნინოს მიერ გავრცელებას, სასწაულების აღწერას, რისი ტრადიციაც ევანგელური სწავლებიდან მოდის, და ცხოველი სვეტის ქებას. საგანგებოდ აღვნიშნავთ, რომ ნიკოლოზ გულაბერის ძის თხზულება „საკითხავი სუეტისა ცხოველისა, კუართისა საუფლომსა და კათოლიკე ეკლესიისა“ კომპოზიციის, ხატ-სახეთა და სხვა სახისმეტყველებითი ნიშნების მიხედვით ჰაგიოგრაფიული თხრობაა, აგრეთვე, იგი პანეგირიკულია, შესხმითა, შესაბამისად, მასში საღვთისმეტყველო ჟანრებისათვის, კერძოდ, ჰაგიოგრაფიის, პოლემიკის, ჰომილიტიკისა და ჰიმნოგრაფიისათვის, დამახასიათებელი ელემენტები იჩენს თავს. ჩვეულებრივ, ამ ჟანრების ცალკეული თხზულება მონოთემატურია, რადგან, ძირითადად, შექმნილია უდიდესი ქრისტიანული დღესასწაულები, ქრისტიანული სიწმინდეები, მოციქულები, წმინდანები; შესხმის საგანი განსაკუთრებული სიყვარულითაა წარმოსახული. ამგვარ თხზულებებში უმთავრესად საღვთო სიყვარული და მისით გამსჭვალული ადამიანი აისახება, რაც ახალი აღთქმისეული სწავლებითაა მოტივირებული: „იყვენით თქვენ სრულ, ვითარცა მამად თქუენი ზეცათაჲ სრულ არს“ (მათე, 5, 48). აგრეთვე, მათი საფუძველია აპოსტოლური შეგონებები: „შენთჳს მოვსწყდებით ჩუენ მარადღე“ (რომ. 8, 36); „მარადის სიკუდილი იგი უფლისა იესომსი ჳორცთა შინა გჳტჳრთავს, რადთა ცხორებაჲცა იგი იესომსი ჳორცთა ამათ შინა ჩუენთა გამოცხადნეს. რამეთუ მარადის ჩუენ ცხოველნი ესე სიკუდილსა მივეცემით იესომსთჳს, რადთა ცხორებაჲცა იგი იესომსი მოკუდავთა ამათ შინა ჳორცთა ჩუენთა განცხადნეს“ (II კორ. 4, 10-11); შესხმის საგანში, თუ იგი წმინდანისადმია მიმართული, უნდა აღორძინდეს „ახალი იგი კაცი“, ცოდვადაუცემელი, ზეციური ადამი, ზესთასოფლური, გემოდსხილვამდელი ადამი, რომელიც ნათლით იყო მოსილი.

საყურადღებოა თვით თხზულების სახელწოდება: „საკითხავი სუეტისა ცხოველისა, კუართისა საუფლომსა და კათოლიკე ეკლესიისა“, რაც, საგანგებოდ უნდა აღინიშნოს, რომ დამახასიათებელია ჰომილეტიკური ნაწარმოებებისათვის. ჰომილეტიკურ თხზულებას, ჰაგიოგრაფიული ჟანრის მსგავსად, აქვს რამდენიმე ნიშანი, რომელთაც მის მახასიათებლებად მივიჩნევთ: ლიტურგიკულ-ჰეორტოლოგიური, ისტორიული, აღმზრდელიობითი, მხატვრულ-ესთეტიკური; ესაა ისტორიული ამბავი, რომელიც რეალურად მოხდა და რომელმაც უდიდესი მნიშვნელობა შეიძინა კაცობრიობის ზნეობრივი ცხოვრების მოსაწესრიგებლად; ამიტომ გახდა წმინდანი ნიმუში სიმდაბლისა, მოწყალებისა, მიმტევებლობისა, სიკეთისა, მორჩილებისა, უმანკოებისა, სიმშვიდისა, მარხულობისა, სასოებისა, სიყვარულისა, რის შედეგიც იყო მისი სახელის შეტანა ლიტურგიაში, ე. ი. ჰომილეტიკამ ჰეორტოლოგიური ფუნქცია შეიძინა. ამავე დროს, იგი აღმზრდელიობით ფუნქციასაც ითავსებს, ვინაიდან ჰომილეტიკაში ასახული მოვლენები და წმინდანები მისაბამად, მაგალითად წარმოსახებიან, ხოლო მათი მიმბაძველობა ადამიანის შინაგან სამყაროს ღვთაებრიობით აღავსებს და სულიერად ამაღლებს, ამდიდრებს. შემსხმელი, ანუ ჰომილეტიკოსი, ყოველივე ამას მხატვრულ ფორმებში წარმოაჩენს, რაც თხზულებას ესთეტიკურ დატვირთვას ანიჭებს. ის მოვლენა თუ წმინდანი, რომელიც შესხმულია ჰომილეტიკურ თხზულებაში, ადამიანის ამქვეყნიურ ბუნებას ღვთაებრივად გარდასახავს, რაც თავისთავად მოასწავებს უზენაესთან მიახლებას და მას სილამაზეს, მშვენიერებას, ანუ საკრალიზებულ-სიმბოლურ დრო-სივრცულ განზომილებებში ამაღლებულის მშვენიერებას აზიარებს. ამაღლებული მშვენიერი გახდა სიყვარულმა, რაც უმთავრესია ახალ აღთქმაში. ამაღლებულის მშვენიერების შეგრძნების საფუძველი სიყვარული და ღმერთთან ზიარებაა. სიყვარულმა გააესთეტიურა საღვთისმეტყველო

მომღვრება. ამგვარად ხორციელდება ღვთისაგან ჩანერგილი სიტყვით სულიერი ამაღლება, ზნეობრივი სრულყოფა, ღმერთთან მიახლება და ზიარება, რომელშიც შეზავებულია მისტიკური და ესთეტიკური, ხოლო ყოველივე ეს მოტივირებულია შესაქმნის პროცესის უნივერსალობით: „და შექმნა ღმერთმან კაცი სახედ თვისად და ხატად ღმრთისა შექმნა იგი, მამაკაცად და დედაკაცად ქმნა იგინი“ (შეს. 1, 27).

ნიკოლოზ გულაბერისძის თხზულება „საკითხავი სუეტისა ცხოველისა, კუართისა საუფლომსა და კათოლიკე ეკლესიისა“ უპირველესად სამ სიწმინდეს ეძღვნება, რის გამოც იგი ჰაგიოგრაფიული ჟანრისაა, მაგრამ ამავე დროს, ჰომილეტიკურ თხზულებათა სპეციფიკურ თვისებებსაც შეესაბამება, ამიტომაც იგი „საკითხავად“ სახელდებული, მისთვის უმთავრესი მიზანი უფლის კვართის, ცხოველი სვეტისა და სვეტიცხოვლის განდიდებაა. ამიტომ იგი ჰომილეტიკურ-პანეგირიკული ხასიათისაა.

ნიკოლოზ გულაბერისძის თხზულება წმ. ნინოს ცხოვრების ამსახველი დეტალებით მდიდარი არ არის, ხოლო რაც არის, ისინი არსებითია იმდენად, რამდენადაც აუცილებელია უფლის კვართის, ცხოველი სვეტის ისტორიის წარმოსაჩენად, სვეტიცხოვლის, ვითარცა მთავარი ტაძრის, აღმშენებლობის ასახავად. თვით თხზულება რთული კომპოზიციური აგებულებისაა და რამდენიმე ნაწილისაგან შედგება: 1. შესავალი, რომელიც ქართველი ერისათვის უმნიშვნელოვანეს საკითხებს ეხება, კერძოდ, ქართველი ერის თვისებრივ რაობას, ხასიათს წარმოაჩენს. ეს მონაკვეთი საღვთისმეტყველო-ფილოსოფიური აზროვნების საუკეთესო ნიმუშს წარმოადგენს, ავტორს კი ფილოსოფიურად და თეოლოგიურად მოაზროვნე პიროვნებად წარმოგვიჩენს; 2. აბიათარის მონათხრობი ქრისტეს კვართის საქართველოში ჩამოტანის შესახებ („მოთხრობა აბიათარ მღვდელისაგან კუართისათვის საუფლომსა, თუ ვითარ მოგუენიჭა“); 3. წმ. ნინოს საქართველოში მოსვლა და ქრისტიანული საგანმანათლებლო მოღვაწეობა, მეფისა და დედოფლის გაქრისტიანება („უწყება სიდონიას მიერ დედაკაცისა დაბნელებისათვის და მოქცევისა მირიან მეფისა და პატოსნისა ჯუარისათვის და სასწაულთათვის, რომელნი იქმნეს ნინომს მიერ“); 4. წმ. ნინოს ბოდბეში (ბიდინში) გარდაცვალება; 5. ეს მონაკვეთი საკმაოდ ვრცელია და სასწაულებისაგან შედგება: სასწაულნი სვეტისა ცხოველისანი, სასწაულნი ჯვარისა ცხოველისანი, სასწაულნი ჯუარისანი; სხუანი სასწაულნი მისნივე; სასწაულნი სუეტისა ცხოველისა; 6. ყოველივე ეს მთავრდება „გიხაროდენის“ ციკლის ნაწილისაგან (ბერძნ.: „ხერეტიზმოს“), „აკათისტოს“ მსგავსი შესხმით, რომელიც „დაუჯდომელისთვის“ დამახასიათებელ სტილს წააგავს, თუმცა იგი „დაუჯდომელი“ არ არის ჟანრობრივად. უნდა გავიხსენოთ ივანე ჯავახიშვილის მიერ გამოთქმული თვალსაზრისი „გიხაროდენის“ შესახებ, ხომ არ არის იგი დამატებული დომენტი კათალიკოსის მიერ, ვინაიდან ნიკოლოზ გულაბერის ძის ნაწარმოებები მხოლოდ გვიანდელი, XVII-XVIII საუკუნეების ხელნაწერებითაა შემონახული და, როგორც „საკითხავის“ ბოლოს დართული მინაწერი გვაუწყებს, იგი შეუსწორებია და შეუვსია დომენტი კათალიკოსს. ი. ჯავახიშვილის აზრით, ძნელია გამიჯვნა ძველი და XVII-XVIII საუკუნეების ფენებისა და ენისა ნიკოლოზ გულაბერისძის ეპოქის ენისაგან, რომელიც მჭევრმეტყველური სტილით ხასიათდება; XVII-XVIII საუკუნეებში ეს სტილი ისევ აღორძინდა, ამიტომ ძნელი დასადგენია, რა ეკუთვნის ამ ნაწარმოებში ნიკოლოზ გულაბერისძეს და რა შეჰმატა მას დომენტი კათალიკოსმა. ამ საკითხს ცალკე შესწავლა სჭირდება.

ნიკოლოზ გულაბერის ძეს ნაწარმოებში ორი მთხრობელი შემოჰყავს: აბიათარ მღვდელი, რომელიც უფლის კვართის შესახებ გვიამბობს, და სიდონია, რომელიც მირიან მეფის ქრისტეს სჯულზე მოქცევის, შესაბამისად, ქართველი ერის მოქცევის - გაქრისტიანების, ქართლში

ქრისტიანობის ოფიციალურ სახელმწიფო რელიგიად გამოცხადების შესახებ მოგვითხრობს. აბიათარისა და სიდონიას მონათხრობთა შემდეგ ასახულია სასწაულები. ცხადია, მთავარი მთხრობელი თავადაა, თავისი ინტერპრეტაცია აქვს შეთავაზებული მკითხველისათვის. თხრობის ამ მეთოდს, რამდენიმე პირის მონათხრობის შეტანას, ნაწარმოებში შეაქვს სიახლე, დინამიურობა.

ნიკოლოზ გულაბერისძის თხზულებაში შეზავებულია ამბავი-ისტორია, იგივე სიუჟეტი-ისტორია და ამბავი-სასწაული, იგივე ღვთის ნება-სასწაული, რომელთა ასახვას ერთი მიზანი აქვს: ქართველი ერის სულიერი გარდასახვისა და მისი სულიერი მისიის ჩვენება. ამბავი-ისტორია, სიუჟეტი-ისტორია ფილოსოფიურ ასპექტშია წარმოსახული, ხოლო ისტორია, თვით უფლის კვართისა და წმიდა ნინოს მიერ ქართველთა მოქცევის ამბების ასახვა, რელიგიურთან ერთად, ესთეტიკურ ხედვასაც გულისხმობს, ვინაიდან ის, რაც საქართველოში კანონზომიერად ხდება, ამაღლებულია და მშვენიერების განცდას წარმოშობს. სასწაულებრივი მოვლენები მწერლის რწმენისა და სახეობრივი აზროვნების შედეგად წარმოიქმნებიან.

ნიკოლოზ გულაბერისძის თხზულებაში დასმული ისტორიული, ფილოსოფიური და საღვთისმეტყველო საკითხები ერთმანეთთან კავშირშია განსახილველი. იგი ივანე ჯავახიშვილის მიერ შეფასებულია როგორც ერთიანი სისტემა, რომელთა გამოყენებით ნიკოლოზს განუზრახავს იმ ნაკლის შევსება, რომელიც ქართველებს სხვა ერებთან, კერძოდ, ბერძნებთან შედარებით ჰქონდათ. ივანე ჯავახიშვილის სტატიის უმთავრესი მიზანი იყო ნიკოლოზ გულაბერისძის როგორც ისტორიკოსის, ფილოსოფოსის, საეკლესიო ისტორიის ღრმა მცოდნის სახის ჩვენება და ამ შეხედულებათა მნიშვნელობის განსაზღვრა, რის განხილვამაც იმ დასკვნამდე მიიყვანა, რომ ნიკოლოზს ჰქონია დაკვირვებისა და ღრმა აზროვნების უნარი და ნიჭი. თუმცა, მისი ნიჭის სრულ გამოხატულებად მისი თხზულება არ მიაჩნია და გულდაწყევტით აღნიშნა, რომ მას მეტის გაკეთება შეეძლო, რის საფუძველსაც იძლევა ფილოსოფიის, ესთეტიკის, საეკლესიო ისტორიის, ისტორიის ფილოსოფიის შესახებ თხზულების დასაწყისში მსჯელობა.

ლიტერატურა:

გრიგოლაშვილი ლაურა. (2018). ლიტერატურული კონცეპტები და სხვა, რედ.: მ. გიგინეიშვილი, თსუ გამომცემლობა. თბილისი.

გულაბერისძე ნიკოლოზ. (2007). თხზულებანი. ტექსტი გამოსაცემად მოამზადა, გამოკვლევა, ლექსიკონი და საძიებლები დაურთო ნესტან სულავამ. მცხეთა.

კეკელიძე კორნელი. (1960). ქართული ლიტერატურის ისტორია, I. თსუ გამომცემლობა. თბილისი.

კუჭუხიძე გოჩა. (2006). ივანე საბანიძის წმიდა ჰაბოს „მარტვილობა“ - ტექსტოლოგიური და ღვთისმეტყველებითი ანალიზი. სადისერტაციო ნაშრომი ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორის სამეცნიერო ხარისხის მოსაპოვებლად. თბილისი, 2006, 27. IX.

ჯავახიშვილი ივანე. (1977). ძველი ქართული საისტორიო მწერლობა. თხზულებანი, ტ. VIII. თსუ გამომცემლობა. თბილისი.

Nestan Sulava

Iv.javakhishvili State University

For the genre analysis of Nikoloz Gulaberisdze's works

Abstract

Nikoloz Gulaberisdze's work - "Reading the column alive, the a Robe of the Lord and the Catholic Church" - simultaneously reveals the specific characteristics of several branches of theological literature, namely: hagiographic, homiletic, polemical, historical, philosophical, hymnographic genres. Therefore, it should be considered as polygenre works, for which it is necessary to discuss the composition of the works.

The first publisher of the works, Mikhail-Gobron Sabinin, considered it a *synaxarium* (Sabinin, 1882). According to Korneli Kekelidze, the work is of the hagiographic genre, but it also contains philosophical discussions and follows the traces of the works of the historical genre. He compared "Reading" to Leonti Mroveli's writings about the conversion of Georgians and paid special attention to the miraculous episodes (Kekelidze, 1960: 318-319). The scientist did not specify that the essay is polygenre, but his reasoning provides the basis for expressing this opinion. About the composition of Nikoloz Gulaberisdze's works, Ivane Javakhishvili said that it is in two parts: the first one contains historical information about the royal robe and the Christianization of Georgians by St. by Nino, and in the second - it depicts the robe of the Lord, Svetitskhovli and St. Nino's old and new miracles; At the end, "Gikharoden" injection was added. From his reasoning, it can be seen that the work is considered a work imbued with historical and philosophical issues, which also suggests the polygenre nature of the works (Javakhishvili, 1977: 396-409). Nikoloz Gulaberisdze had a predecessor in terms of composition and genre of his works in the form of Iovane Sabanisdze, whose opinion about the polygenre nature of his works was expressed by K. Kekelidze, while Laura Grigolashvili substantiated it in essence and distinguished the beginnings of several genres confirmed in the writings: epistolary, homiletic, exegetical, panegyrics (Grigolashvili, 2018: 81-96). It should be noted that G. Kuchukhidze's monographic work, a doctoral dissertation, in which the writings of Iovane Sabanisdze are discussed in relation to virtually all theological fields.

The report discusses the genre and compositional diversity of Nikoloz Gulaberisdze's works. We considered the title of the work itself to be noteworthy: "Reading the column alive, the a Robe of the Lord and the Catholic Church", which is characteristic of homiletic works. That is why it is called "Question". It depicts the polemics of Christian religion and paganism, it mixes story-history, the same story-history and story-miracle, the same God's will-miracle, the reflection of which has one goal: to show the spiritual transformation of the Georgian nation and its spiritual mission. The story-history, story-history is imagined in a philosophical aspect, and the story, the reflection of the news of the conversion of Georgians by the Lord Robe and Saint Nino, along with the religious one, also implies an aesthetic vision, ends with